

PROP/2026-09

21 kwietnia 2026 r.

Opinia

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (UD223)

W odpowiedzi na prośbę Głównego Konserwatora Przyrody o ustosunkowanie się do projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (nr UD233 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów), Państwowa Rada Ochrony Przyrody przedstawia niniejszą opinię.

Projekt zawiera 100 zmian w ustawie o ochronie przyrody, a także zmiany w 18 innych ustawach. Niektóre z proponowanych zmian mają charakter systemowy, inne – porządkowy. Członkowie Rady uczestniczyli już w dyskusji na temat poprzednich wersji projektu, zgłaszając kilkaset uwag szczegółowych. Rada przedstawiała również postulaty zmian i uzupełnień w ustawie o ochronie przyrody dotyczące: parków krajobrazowych (opinia PROP/2025-13 z 4 lipca 2025 r.), rezerwatów przyrody (opinia PROP/2025-19 z 10 września 2025 r.), a także wdrożenia rozporządzenia UE nr 2024/1991 w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych (opinie PROP-KPOP/2024-09 z 30 sierpnia 2024 r. oraz PROP-KOE/2025-04 z 17 czerwca 2025 r.).

W niniejszej opinii skupiamy się wyłącznie na najważniejszych wątkach proponowanych zmian, nie powtarzając wcześniej zgłaszanych uwag i propozycji, które pozostają aktualne.

Projekt ustawy zawiera wiele zapisów, które są bardzo potrzebne i od dawna oczekiwane.

Kilka zaproponowanych rozwiązań budzi jednak obawy lub istotne zastrzeżenia. Mamy nadzieję, że niedoskonałości te zostaną usunięte w dalszych etapach prac, a przedmiotowa nowelizacja przyczyni się do usprawnienia i zwiększenia skuteczności ochrony przyrody w Polsce.

I. Pozytywnie, choć z pewnymi zastrzeżeniami, oceniamy w szczególności następujące elementy projektu:

1. Możliwość powiększania parków narodowych, bez konieczności uzgodnienia z organami samorządu, o nieruchomości będące własnością parków lub będące w ich użytkowaniu wieczystym, a także możliwość nabywania przez parki narodowe nieruchomości poza ich granicami (art. 10, proponowane ust. 2a, 5n). **Proponujemy jednak, by regulację proponowaną jako ust. 5n uzupełnić o przepis umożliwiający przekazywanie parkowi narodowemu gruntów Skarbu Państwa poza obecnymi granicami parku narodowego, jeżeli jest to zasadne z punktu widzenia celów określonych w art. 8 ust. 2.** Odpowiednie przepisy należałoby wprowadzić wówczas także w innych ustawach (np. w ustawie o lasach, dodając artykuł umożliwiający Lasom Państwowym przekazywanie gruntów parkowi narodowemu).
2. Uporządkowanie zagadnienia opłat za wstęp do parku narodowego, dokumentowania ich wniesienia, konsekwencji wstępu bez wniesienia opłaty (proponowane zmiany w art. 12).
3. Szczególny tryb tworzenia lub powiększania form ochrony przyrody na wniosek właściciela nieruchomości (proponowane art. 13a, 44a).

4. Możliwość wyznaczania strefy ochrony zwierzyny także wokół rezerwatów (art. 13b), wyłączenie możliwości polowań w rezerwach przyrody (zmiana art. 15 ust. 1 pkt 4).
5. Racjonalizację odstępstw od zakazów obowiązujących w parkach narodowych i rezerwach (zmiany w art. 15), w tym szczególnie ułatwienie badań naukowych w parkach narodowych (art. 15 ust. 5a). **Proponujemy jednak, by w ust. 2c przewidzieć, że na obszarach ochrony krajobrazowej w parkach narodowych i rezerwach działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących gospodarczemu wykorzystywaniu tych terenów oraz dotychczasowa działalność gospodarcza, rolna i leśna może być ograniczona ustaleniami planu ochrony parku narodowego lub rezerwatu przyrody.** Cele parku narodowego i cele ochrony krajobrazowej mogą niekiedy wymagać dostosowania gospodarowania do tych celów, niewłaściwe jest więc przesądzenie *a priori* w ustawie, że nie podlega ono ograniczeniom.
6. Umożliwienie regionalnemu dyrektorowi środowiska określania warunków i sposobów korzystania z udostępnienia rezerwatu przyrody, a nie tylko samych miejsc udostępnionych (proponowany art. 15a).
7. Zastąpienie wymogu uzgodnienia utworzenia parku krajobrazowego przez radę gminy wymogiem zaopiniowania (proponowana zmiana art. 16 ust. 4).
8. Wzmocnienie ochrony parków krajobrazowych i formalnej pozycji dyrektora parku krajobrazowego, przez:
 - a) wymóg opinii dyrektora parku krajobrazowego w ramach uzgadniania planów zagospodarowania przestrzennego przez RDOŚ (art. 16, proponowany ust. 8);
 - b) jednoznaczne uznanie dyrektora parku krajobrazowego za uczestnika na prawach strony w postępowaniach administracyjnych dotyczących zezwoleń na usunięcie drzew, decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzjach środowiskowych dotyczących terenu parku i otuliny (proponowany art. 105 ust. 6) – **z zastrzeżeniem, że należałoby otworzyć to wyliczenie, dodając: „może uczestniczyć, na swój wniosek, w innych postępowaniach mogących mieć wpływ na krajobraz, przyrodę lub walory kulturowe parku krajobrazowego”;**
 - c) możliwość ustalenia w planie ochrony wymagań koniecznych do uwzględnienia w planach urządzenia lasu i uproszczonych planach urządzenia lasu, planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach utrzymania wód, a nie tylko w planach zagospodarowania przestrzennego (art. 20, ust. 4, zmiana pkt 6);
 - d) domyślny charakter zakazów (zmiana konstrukcji art. 17 ust. 1) – **z zastrzeżeniem, że do listy zakazów należy dodać zakaz lokalizowania elektrowni wiatrowych oraz farm fotowoltaicznych z wyjątkiem mikroinstalacji fotowoltaicznych** (w ostatnich latach farmy fotowoltaiczne stały się elementem bardzo silnie oddziałującym na krajobraz);
 - e) możliwość tworzenia planem ochrony parku krajobrazowego stref ochrony krajobrazu, z dodatkowymi zakazami, na całym obszarze parku krajobrazowego, a nie tylko w obrębie krajobrazów priorytetowych (art. 20 ust. 4 dodawany pkt 7, w świetle proponowanego brzmienia art. 17 ust. 1a);
 - f) możliwość tworzenia planem ochrony parku krajobrazowego stref ochrony przyrody, ze wzmocnionymi zakazami (art. 20 ust. 4 dodawany pkt 7a, w świetle proponowanego brzmienia art. 17 ust. 1a).

9. Możliwość sporządzania planów ochrony dla obszarów chronionego krajobrazu (art. 18 proponowany ust. 3) – z zastrzeżeniem, że:
- wyznaczanie w takich planach stref ochrony przyrody (zmiana art 20 ust. 6 pkt 7) powinno uwzględniać wszystkie cele ochrony OChK, a nie tylko funkcję korytarzy ekologicznych** (analogicznie do proponowanego art. 23a ust. 1a);
 - także OChK nieposiadające planów ochrony będą objęte okresową oceną, o której mowa w proponowanym art. 20 ust. 9, obejmującą w tym przypadku potrzebę sporządzenia planu ochrony.**
10. Możliwość określenia, w planie ochrony dla rezerwatu przyrody, zadań ochronnych poza granicą rezerwatu, jeżeli jest to konieczne dla osiągnięcia celów ochrony rezerwatu (proponowany art. 20 ust. 3a). **Proponujemy jednak, by nie uzależniać tej możliwości od zgody właściciela lub zarządcy terenu.** Plan ochrony powinien jasno identyfikować, co jest niezbędne dla ochrony rezerwatu – jest przecież pomyślany jako dokument bezterminowy. Uzgodnienie wykonania działań z właścicielem lub zarządcą terenu powinno nastąpić na etapie technicznego planowania wykonania. **Proponujemy, wzmocnienie możliwości RDOŚ uzyskania takiej zgody** – by organ ten miał prawo zawarcia umowy z właścicielem lub zarządcą terenu dotyczącej wykonania takich działań, a w przypadku braku zgody właściciela, mógł występować o sądowe ustalenie służebności na rzecz ochrony rezerwatu lub inicjować procedury wywłaszczenia za odszkodowaniem.
- Analogiczne przepisy powinny dotyczyć też parków narodowych.**
11. Bezterminowy charakter planów ochrony (proponowane brzmienie art. 20 ust. 1), z oceną jego aktualności nie rzadziej niż raz na 10 lat – **ale tylko pod warunkiem, że:**
- okresowa ocena stanu ochrony obszaru, o której mowa w proponowanym art. 20 ust. 9, będzie dokonywana „z uwzględnieniem wyników monitoringu stanu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych obszaru”** (tj. obowiązkiem organu oceniającego będzie dysponowanie takimi wynikami) i **obejmie „informacje dotyczące ochrony tego obszaru, wdrożonych środków ochrony obszaru oraz wpływu tych środków na stan obszaru, a także aktualność obowiązującego planu ochrony lub potrzebę sporządzenia planu ochrony lub potrzebę wprowadzenia innych środków ochrony”**, tj. że ocenie takiej będą poddane także OChK nieposiadające planu ochrony, a zakres oceny nie będzie się ograniczał do realizacji zadań ochronnych, ale będzie uwzględniał także inne środki ochrony, w tym funkcjonowanie stref ochrony krajobrazu i stref ochrony przyrody w parkach krajobrazowych i w OChK;
 - dla wszystkich form posiadających aktualnie obowiązujący plan ochrony, pierwsza ocena, o której mowa w art. 20 ust. 9, byłaby wymagana przed upływem terminu, na jaki plan został pierwotnie ustanowiony i nie później niż w ciągu 5 lat od wejścia w życie przepisu**, w wyniku czego te plany zostałyby pilnie dostosowane do bezterminowego charakteru. Cele ochrony ustanowione w dotychczasowych warunkach prawnych, na określonej perspektywie czasową, nie mogą być automatycznie traktowane jako cele w dłuższej, a tym bardziej w nieokreślonej perspektywie. Nie można odwlekać o 10 lat oceny skutków planów ustanowionych kilkanaście lat temu, zbliżających się do wyekspirowania.
12. Wyrażne ujęcie „monitoringu stanu zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych lub wartości kulturowych parku krajobrazowego” w zakresie planu

ochrony parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego i ewentualnie obszaru chronionego krajobrazu (art. 20 ust. 3 dodawany pkt 4a i ust. 4, dodawany pkt 3a), co sugeruje, że taki monitoring musi być prowadzony – **choć lepszym rozwiązaniem byłyby ogólny przepis zobowiązujący sprawujących nadzór nad wszystkimi formami ochrony przyrody do monitorowania stanu chronionych w tych formach wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz do monitorowania skuteczności ochrony** (niezależnie od ewentualnego ustanowienia planu ochrony określającego zadania w zakresie takiego monitoringu).

13. Zmiany w narzędziach planowania ochrony obszarów Natura 2000 (art. 28), w tym w szczególności:

a) możliwość określania w planie zadań ochronnych stref ochrony przedmiotów ochrony, obejmujących tereny, gdzie konieczne jest utrzymanie, modyfikacja lub organicznie dotychczasowego użytkowania dla osiągnięcia celów ochrony obszaru Natura 2000, wraz ze wskazaniem dopuszczalnego sposobu użytkowania tych terenów, **ale z zastrzeżeniem, że:**

- **konieczna jest także jednoznaczna możliwość wskazania w tej formie terenów, gdzie konieczne jest zaniechanie użytkowania** (a nie tylko jego „ograniczenie”);
- **potrzebna jest również możliwość określania stref, gdzie konieczne jest ograniczenie presji wynikających z obecności ludzi** (np. rekreacji wodnej realizowanej na podstawie powszechnego korzystania z wód), **wraz ze wskazaniem warunków, okresów lub limitów wstępu lub korzystania z tych obszarów;**

b) możliwość określenia zadań ochronnych poza granicami obszaru Natura 2000, jeżeli jest to konieczne dla osiągnięcia celów ochrony obszaru Natura 2000;

c) możliwość określania potrzeb i zadań w zakresie uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony – **ale z zastrzeżeniem, że powinno to obejmować wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za dokonanie takich uzupełnień i terminu ich dokonania** (tak, by – biorąc pod uwagę bezterminowy charakter planu – niezbędne uzupełnienia wiedzy nie mogły być odwołane);

d) możliwość wskazywania, jako podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ochronnych, podmiotów sprawujących nadzór nad innymi formami ochrony przyrody, zarządzających gruntami lub wodami Skarbu Państwa, a także innych podmiotów za ich zgodą;

e) możliwość wskazywania wymagań koniecznych do uwzględnienia, a także wskazań do zmian w istniejących planach urządzenia lasu, uproszczonych planach urządzenia lasu, planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, planach utrzymania wód, operatach rybackich, wieloletnich łowieckich planach hodowlanych i rocznych planach łowieckich.

14. Możliwość uznawania za użytki ekologiczne obszarów przeznaczonych do odbudowy zasobów przyrodniczych (proponowane brzmienie art. 42).

15. Możliwość wyznaczania otulin dla pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (art. 44, proponowany ust. 1a) – **z zastrzeżeniem, że otuliny także dla tych form wymagają uwzględnienia w innych aktach prawnych odwołujących się do otulin, w szczególności w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.**

16. Uprawnienie RDOŚ i dyrektora parku narodowego do wydawania, w przypadku podjęcia działań naruszających zakazy obowiązujące w formie ochrony przyrody, decyzji nakazujących wstrzymanie działań oraz podjęcie działań zapobiegawczych lub naprawczych (proponowany art. 45d). **Wątpliwości nasuwa jednak proponowany ust. 16, wyłączający tę możliwość, gdy mają zastosowanie przepisy ustawy szkodowej** (ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie). Prowadzone postępowanie szkodowe powinno skutkować zawieszeniem postępowania z art. 45d ustawy o ochronie przyrody, ale jeżeli postępowanie szkodowe (będące „zastosowaniem przepisów ustawy szkodowej”) zakończy się uznaniem, że do szkody w środowisku nie doszło, to nadal należy w postępowaniu z art 45d ocenić, czy nie trzeba naprawić uszczerbków w substancji przyrodniczej danej formy ochrony.
17. Możliwość wprowadzenia zakazu dokarmiania lub wabienia gatunków chronionych w celu fotografowania, filmowania lub obserwacji (art. 52 ust. 1 proponowany pkt 14a).
18. Możliwość ustalania, w uzasadnionych przypadkach, kompensacji przyrodniczej w zezwoleniach na odstępstwa od zakazów ochrony gatunkowej (art. 56 ust. 7, proponowany pkt 10).
19. Ochronę korytarzy ekologicznych, w tym ustanawianie stref ochrony migracji (art. 59a–59e) – **z zastrzeżeniem, że należy osadzić program ochrony korytarzy ekologicznych jako element obligatoryjnie uwzględniany w planowaniu przestrzennym na poziomie kraju i regionów, np. dodając w art. 59a kolejne ustępy:**
 - a) **ust. 3. Po zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw środowiska programu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się go w dokumentach planowania przestrzennego na poziomie krajowym – w Koncepcji Rozwoju Kraju i Strategii Rozwoju Polski;**
 - b) **ust. 4. Zarząd województwa uwzględnia w dokumentach planistycznych na poziomie regionalnym – w strategii rozwoju województwa oraz planie zagospodarowania przestrzennego województwa – program, o którym mowa w art. 59a ust. 1 oraz uzupełnia go systemem ochrony korytarzy ekologicznych na poziomie regionalnym i subregionalnym;**
 - c) **ust. 5. Granice korytarzy ekologicznych wskazanych odpowiednio w dokumentach rozwoju kraju oraz województwa stanowią ustalenia tych dokumentów obowiązkowe do uwzględnienia w planach ogólnych gmin i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i mogą być w tych planach rozszerzane i uzupełniane o korytarze ekologiczne identyfikowane na poziomie gminy.**
20. Objęcie obowiązkiem zgłaszania prac mogących zmienić stosunki wodne także otulin parków narodowych i rezerwatów przyrody (zmiana art. 118 ust. 1) – **z zastrzeżeniem, że powinno to dotyczyć otulin wszystkich form ochrony przyrody.**
21. Wymóg uzgadniania (a nie tylko opiniowania) przez dyrektora parku narodowego planów łowieckich dla obwodów graniczących z parkiem narodowym (zmiana w art. 8a Prawa łowieckiego) – **z zastrzeżeniem, że powinien dotyczyć także obwodów graniczących ze strefą ochrony zwierzyny, jeżeli została wyznaczona.**
22. Możliwość wykonywania przez organy ochrony środowiska, organy i służby ochrony przyrody oraz organizacje pozarządowe, których działalność statutowa obejmuje ochronę przyrody, praw pokrzywdzonego, w sprawach o przestępstwa przeciwko środowisku i wykroczenia przeciwko przyrodzie (§ 3b dodawany w kodeksie postępowania karnego,

zmiana art. 132 ustawy o ochronie przyrody) – z zastrzeżeniem, że nie powinna być ona ograniczona tylko do sytuacji, gdy te podmioty w zakresie swego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.

23. Uporządkowanie przepisów o odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody w mieniu wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry, w tym w szczególności delegację do ustanowienia zasad dobrej praktyki zabezpieczania mienia przed szkodami powodowanymi przez gatunki chronione i uzależnienie prawa do odszkodowania od przestrzegania tych zasad (proponowane zmiany w art. 126). Rada uważa, że podstawową metodą rozwiązywania konfliktów między ludźmi a gatunkami chronionymi powinny być działania prewencyjne, w tym podejmowane przez właścicieli zagrożonego mienia¹, a sama odpowiedzialność odszkodowawcza powinna być ograniczona do przypadków, w których zabezpieczenia takie nie okażą się skuteczne.

Wątpliwości budzi jednak utrata prawa do odszkodowania przez podmiot, który uzyskał zezwolenie na odstępstwo od zakazów obowiązujących wobec gatunku chronionego, ale go nie wykorzystał. Szczególnie negatywnie oceniamy (zob. niżej) propozycję, by prawo do odszkodowania za zalanie terenu przez bobry traciły podmioty niewykorzystujące możliwości niszczenia, usuwania lub uszkadzania tam, nor lub żeremi bobrowych na obszarach objętych zarządzeniem, o którym mowa w art. 56a ust. 1. Wnosimy więc, by zmiany w art. 126 nie obejmowały dodawania, w ust. 6 pkt 2, lit. d ani e.

W wyliczeniu przesłanek do wydania rozporządzenia określającego wymagania dobrych praktyk w zakresie zabezpieczania mienia przed szkodami powodowanymi przez gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (proponowany art. 126 ust. 11a) **punktowi 1 proponujemy nadać brzmienie „biologię i ekologię gatunków objętych ochroną gatunkową, w tym ich rolę w ekosystemach”, a wytycznej nadać brzmienie „kierując się koniecznością zapewnienia jednolitych standardów ochrony, kształtowania koegzystencji ludzi i zwierząt dziko występujących oraz maksymalizacją korzyści środowiskowych”.** Jest to potrzebne w szczególności dla wykorzystania korzyści środowiskowych w zakresie retencji wody wnoszonych przez bobry. Szacuje się, że bobry zatrzymują w Polsce co najmniej 200 milionów metrów sześciennych wody rocznie, a tamy bobrowe mogą zmniejszać intensywność przepływów powodziowych nawet o 60%². Bez tego istnieje ryzyko, że rozporządzenie skupi się wyłącznie na eliminowaniu skutków bytowania bobrów, z pominięciem możliwości zarządzania siedliskiem bobrowym jako alternatywy korzystnej dla retencji wodnej. Dobrą praktyką wobec rozlewisk bobrowych powinna w pierwszym rzędzie być ich akceptacja jako korzystnego elementu środowiska, a w koniecznych przypadkach – instalacja urządzeń przelewowych i innych zabezpieczeń.

II. Negatywnie oceniamy w szczególności następujące elementy projektu:

24. Wprowadzenie terminu „gatunki ekspansywne” (art. 5, proponowany pkt 1aa). Takie pojęcie wprowadzone na poziomie ustawy może być mylące i szkodliwe: sugeruje, że niektóre rodzime gatunki są z natury „ekspansywne”, tj. ich rozprzestrzenianie się „zagroza zbiorowiskom roślinnym przez zmniejszenie różnorodności biologicznej” i są niepożądane. W rzeczywistości, w przeciwieństwie do inwazyjnych gatunków obcych, przypadki „ekspansji”

¹ Por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego 123/8/A/2015 z 28 września 2015 r.

² Puttock et al., 2020, *Hydrological Processes* 35:e14017

niektórych rodzimych gatunków są zwykle objawem, a nie przyczyną degradacji ekosystemów. Właściwa ingerencja w takich sytuacjach polega przede wszystkim na usunięciu pierwotnych przyczyn degradacji, a nie „walce z gatunkami ekspansywnymi” (jak autorzy projektu widzą to w proponowanym art. 60c ust. 1).

25. Wyłączenie możliwości przetrzymywania w azylach dla zwierząt gatunków obcych nieujętych na listach inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii lub Polski (zmiana w art. 5 pkt 1e). Stworzy to lukę wobec osobników innych gatunków obcych, które powinny być usunięte ze środowiska przyrodniczego ze względu na lokalne negatywne oddziaływanie na przyrodę, a nie powinny być zabite np. z powodów humanitarnych, albo np. zostały zatrzymane przez odpowiednie organy w związku z podejrzeniem naruszenia prawa, i muszą być przetrzymywane w warunkach kontrolowanych co najmniej do czasu rozstrzygnięcia sądowego dotyczącego ich przepadku na rzecz Skarbu Państwa lub zwrotu.
26. Poszerzenie listy przyczyn samodzielnie uprawniających do likwidacji lub zmniejszenia rezerwatu o bezpowrotną utratę wartości kulturowych lub dowolnych (niekoniecznie wszystkich) walorów rezerwatu. Zmiana proponowana w art. 13 pkt 9 u.o.o.p. szeroko otwiera możliwości likwidacji lub zmniejszania rezerwatów. O ile zapis umożliwiający przenoszenie fragmentów rezerwatów do innych, nowo powstałych rezerwatów lub parków narodowych jest uzasadniony, to wprowadzenie zasady, że utrata dowolnych wartości lub walorów (nie jest jasna różnica między tymi pojęciami), w tym kulturowych, może skutkować likwidacją lub zmniejszeniem obszaru rezerwatu przyrody, jest niewłaściwa – podważa trwałość tej formy ochrony. Poza wspomnianym przeniesieniem do innego rezerwatu czy parku narodowego, czynnikiem uprawniającym do likwidacji rezerwatu może być ew. bezpowrotna utrata wszystkich wartości przyrodniczych, dla ochrony których go utworzono – tak jak to obecnie obowiązuje.
27. Ustawowe wyłączenia od zakazu budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od wód w parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu (art. 17, proponowany ust. 3b, art. 24 proponowany ust. 3b). **Proponowane przepisy będą w praktyce skutkować zbliżaniem zabudowy do brzegów wód, aż do granic wynikających z najdalej zabudowanej działki.**
28. Możliwość niesporządzania planu ochrony dla rezerwatu przyrody, a tylko uwzględnianie jego zakresu w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (art. 20, proponowany ust. 8). W rezerwacie ochronie podlega cała przyroda, a w obszarze Natura 2000 tylko wybrane siedliska przyrodnicze i gatunki; **zakres planu ochrony rezerwatu jest więc zawsze szerszy i nie da się go zawrzeć w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000.**
29. Zmiany w art. 28 zakładające, że plany zadań ochronnych ustanawiane będą w celu „osiągnięcia referencyjnego stanu ochrony” zamiast, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, „utrzymania i przywracania właściwego stanu ochrony”. Biorąc pod uwagę, że w propozycji wskazano, iż za *referencyjny stan ochrony* rozumie się „stan ochrony możliwy do osiągnięcia w danym obszarze przy uwzględnieniu uwarunkowań społecznych, kulturowych, gospodarczych i przyrodniczych, zapewniający trwałe występowanie przedmiotu ochrony w danym obszarze”, zasadnym jest stwierdzenie, że propozycja ta zakłada obniżenie standardu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, dla których tworzone są obszary Natura 2000 i podporządkowanie funkcji ochronnej lokalnym uwarunkowaniom – głównie pozaprzyrodniczym.

Wprowadzenie do ustawy o ochronie przyrody omawianej zmiany naruszałoby art. 2 dyrektywy siedliskowej, który stanowi, że działania podejmowane na jej podstawie „*mają na celu zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty*”. Działania te mają uwzględniać wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne, ale te wymogi i cechy nie determinują i nie mogą determinować docelowego – właściwego – stanu ochrony.

30. Możliwość legalizacji *post factum* działań podjętych na obszarze Natura 2000 sprzecznie z ustaleniami planu zadań ochronnych (art. 37, proponowane brzmienie ust. 2).
31. Osłabienie ochrony użytków ekologicznych przy realizacji inwestycji celu publicznego mogących znacząco oddziaływać na środowisko – przez zniesienie obowiązku uzgodnienia z radą gminy odstępstw od zakazów (art. 45 ust 2., proponowany pkt 4).
32. Osłabienie ochrony gatunkowej ptaków, przez:
 - a) umożliwienie zezwalania na niszczenie siedlisk i ostoi ptaków, nie tylko w przypadkach wymienionych w art. 56 ust. 4 pkt 1-5 ustawy lub ze względu na nadrzędny interes publiczny, ale także ze względu na „słuszny interes strony”. Przynajmniej niektóre gatunki ptaków są w Polsce na tyle zagrożone ubytkiem siedlisk, że ewentualne zgody na niszczenie ich siedlisk lub ostoi powinny być ograniczone do przypadków nadrzędnego interesu publicznego, tj. tak jak to jest dla innych gatunków chronionych ściśle. **Mimo że dyrektywa ptasia nie wymaga bezwzględnie zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków, to w przypadku takich gatunków proponowane przepisy stoją w sprzeczności z celem dyrektywy i z jej art. 3, tj. długoterminową ochroną gatunków ptaków, m.in. poprzez ochronę ich siedlisk.** Proponowana regulacja byłaby niezwykle niebezpieczna i otworzyłaby drogę do niszczenia na poważną skalę ptasich siedlisk oraz ich ostoi. W Polsce wiele gatunków ptaków jest zagrożonych właśnie z uwagi na ubytek siedlisk. Z uwagi na powyższe należy w całości wykreślić projektowane zmiany;
 - b) umożliwienie zezwalania na niszczenie poza okresem lęgowym niezajętych gniazd większości gatunków ptaków, nie tylko w przypadkach wymienionych w art. 56 ust. 4 pkt 1-5 ustawy, ale także ze względu na nadrzędny interes publiczny lub względu na „słuszny interes strony”. **Zwracamy uwagę, że – wbrew przedstawionemu uzasadnieniu – zmiana w zaproponowanej formie będzie naruszać art. 5 pkt b oraz art. 9 dyrektywy ptasiej.** Dyrektywa wymaga zakazu niszczenia gniazd bez względu na jego znaczenie dla celów dyrektywy i dopuszcza udzielenie odstępstw wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych i ściśle uzasadnionych wskazanymi w niej przesłankami.
Równocześnie w ustawie pozostawiono niezgodny z dyrektywą ptasią przepis art. 52 ust. 2 pkt 2, który dopuszcza od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Stosuje się go także do gniazd gatunków takich jak gawron, bocian biały czy jaskółki, czyli ptaków które wracają do tych samych gniazd przez wiele lat. Obecnie obowiązujący przepis narusza zakaz usuwania gniazd wymagany w art. 5 pkt b dyrektywy i jest szkodliwy szczególnie dla gawrona, który obecnie często rozpoczyna sezon lęgowy przed końcem lutego.
Dostrzegamy problem zbędnej ochrony po sezonie lęgowym pozostałości gniazd jednorazowych, sugerujemy jednak rozwiązanie go w inny sposób – **zastąpienie obecnego art. 52 ust. 2 pkt 2 treścią „2) usuwania pozostałości gniazd które nie są**

wykorzystywane i nie mogą być ponownie wykorzystane przez ptaki” i wprowadzenie na tej podstawie odstępstwa w rozporządzeniu o ochronie gatunkowej, ale tylko dla gatunków ptaków budujących gniazda jednorazowe.

33. Proponowany art. 60 ust 3a, stwierdzający że „można ustalić, po uzgodnieniu z właścicielem lub zarządcą terenu, strefę ochrony większą niż strefa określona w przepisach wydanych na podstawie art. 48–50 ustawy” – **rozwiązanie jest merytorycznie słuszne, ale to przepisy wydawane na podstawie art. 48-50 nie powinny określać maksymalnej, lecz minimalną wielkość stref** (jako przesłanki do ustalenia wielkości stref wskazano potrzebę ochrony oraz wymagania ekologiczne, naukowe i kulturowe, a z przesłanek tych nie da się wywieść potrzeby ograniczenia maksymalnej wielkości strefy). Zwracamy natomiast uwagę, że potrzebne jest doprecyzowanie definicji „miejsc rozrodu” przez wyraźne określenie w ustawie, że strefa może być ustalana dla miejsc powtarzalnej realizacji wszystkich elementów „rozrodu” odpowiednich gatunków zwierząt, w tym tokowisk, schronień tzw. pierwotnych (miejsce porodu), jak i schronień wtórnych (miejsca przebywania młodych osobników w pierwszym okresie ich życia). Wszystkie te miejsca pełnią kluczową rolę dla udanego rozrodu zwierząt, w tym przeżycia młodych w newralgicznym, najbardziej wrażliwym na zagrożenia okresie ich życia.
34. Proponowany zakaz „likwidacji obiektów, urządzeń i instalacji” w strefach ochrony gatunków (proponowane brzmienie art. 60 ust. 6 pkt 4). **Wnosimy o dodanie „z wyjątkiem likwidacji obiektów, urządzeń i instalacji szkodliwych dla ochrony przyrody”,** by nie utrudniać np. likwidacji rowów odwadniających.
35. Obowiązek i przymus administracyjny udostępniania nieruchomości do wypasu, koszenia, usuwania drzew lub krzewów i usuwania rodzimych gatunków ekspansywnych (proponowany art. 60c). Prawo własności obejmuje także prawo do zachowania drzew lub krzewów i do zachowania roślinności na własnej działce, co może wynikać także z troski o przyrodę. Jeżeli organ ochrony przyrody uważa, że w interesie zagrożonego gatunku lub siedliska konieczne jest usunięcie roślinności z cudzej działki, to **w pierwszej kolejności powinien mieć możliwość zawarcia odpowiedniej umowy z właścicielem. Ewentualna przymusowa ingerencja naruszająca prawo własności w związku z potrzebami ochrony przyrody interpretowanymi przez organ ochrony przyrody, powinna korzystać z mechanizmów zapewniających ochronę interesów właściciela, jak np. z trybu ustanowienia służebności lub wywłaszczenia za odszkodowaniem. Przy czym możliwość takiej ingerencji powinna obejmować także zatrzymywanie wody, znacznie ważniejsze dla ochrony przyrody, niż usuwanie roślinności.**

Jedyną sytuacją, która usprawiedliwiłaby ustawowy obowiązek udostępnienia terenu, są w naszej ocenie działania wobec inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt, ale przepisy w tym zakresie zawiera już ustawa o gatunkach obcych.

36. **Wyłączenie podmiotów, które nie podjęły niszczenia, usuwania lub uszkania tam, nor, lub żeremi bobrowych, z możliwości uzyskania odszkodowania za szkody w mieniu spowodowane przez bobry** na obszarze, na którym regionalny dyrektor ochrony środowiska zezwolił na takie działania zarządzeniem na podstawie art. 56a ustawy (proponowany art. 126 ust. 6 pkt 2 lit. e). **Stworzyłyby to presję ekonomiczną, by na obszarach objętych zarządzeniami z art. 56a usuwać lub uszkadzać tamy, nory i żeremia.**

Gdyby zarządzenie wydane na podstawie art. 56a zezwalało na stosowanie alternatywnych środków ograniczania rozlewisk bobrowych, np. rur przelewowych (a powinno, gdyż jest to zwykle mniej szkodliwe przyrodniczo niż zniszczenie tamy),

to – paradoksalnie – odszkodowania byłby pozbawiony podmiot, który zastosowałby środki alternatywne nieuszkodzające tamy, a prawo do odszkodowania zachowałby podmiot, który rozebrałby tamę.

Zdaniem Rady, polityka derogacyjna wobec bobra powinna sprzyjać podtrzymywaniu istnienia rozlewisk bobrowych, ze względu na liczne korzyści środowiskowe (siedlisko innych cennych gatunków, retencja wody, odbudowa siedlisk mokradłowych). Odszkodowania za zalanie terenu przez bobry są w rzeczywistości inwestycją prośrodowiskową. **Celem zarządzania populacją bobra nie powinna być minimalizacja odszkodowań za zalanie terenu, ale przeciwnie – budowa akceptacji dla bobrów i tworzonych przez nie rozlewisk. Nawet na obszarach objętych zarządzeniami z art. 56a należy promować i wspierać niekorzystanie z możliwości niszczenia, usuwania lub uszkodzania tam, nor i żeremi bobrowych. Wnosimy więc, by zmieniając art. 126 ust. 6 pkt 2 ustawy nie wprowadzać bardzo szkodliwej lit. e).**

Rada planuje przedstawienie odrębnej opinii na temat ochrony bobra europejskiego (*Castor fiber*). Zwracamy wstępnie uwagę, że w świetle dotychczasowej praktyki potrzebne jest zapewnienie, by odstępstwo od zakazów mogło obejmować tylko konkretne, zidentyfikowane i istniejące w chwili składania wniosku osobniki bobra lub ich budowle, po uprzednim zweryfikowaniu przez organ w terenie zasadności takiego działania oraz jedynie, gdy w wystarczającym stopniu zostanie wykazane, że potencjalne rozwiązania alternatywne nie są w stanie rozwiązać konkretnego problemu albo są technicznie niewykonalne. Dostępne metody nieinwazyjne – urządzenia przelewowe regulujące poziom wody w tamach bobrowych bez naruszania ich struktury, ogrodzenia i inne zabezpieczenia – są szczegółowo opisane w literaturze fachowej, stosowane w wielu krajach europejskich i udowodniły swoją skuteczność. Uzyskanie zezwolenia o zasięgu obszarowym i nieokreślonym przedmiocie, np. obejmującego całe odcinki cieków lub wieloletnie okresy, powinno być ustawowo wykluczone. Organ powinien być ponadto zobowiązany do oceny skumulowanego efektu wszystkich obowiązujących i wnioskowanych zezwoleń dla stanu ochrony lokalnej populacji gatunku, zgodnie z wymogami wyroków TSUE C-601/22 (z 11 lipca 2024 r.) i C-629/23 (z 12 czerwca 2025 r.). Istnieje także potrzeba publicznie dostępnego rejestru zezwoleń derogacyjnych i przeprowadzonych interwencji dotyczących bobrów, obejmującego co najmniej: geolokalizację interwencji, rodzaj i zakres działań, liczbę zniszczonych budowli i usuniętych lub uśmierconych osobników, podstawę prawną i datę.

37. Zmiana definicji kompensacji przyrodniczej poprzez rozszerzenie katalogu działań o opracowywanie dokumentacji na potrzeby powiększenia lub wyznaczenia nowych form ochrony przyrody i zarządzania nimi (proponowana zmiana w ustawie Prawo ochrony środowiska, art. 3 ust. 8). Samo sporządzenie dokumentacji – niezależnie od jej zakresu i jakości – **nie stanowi działania, które mogłoby w jakimkolwiek stopniu przyczynić się do zrekompensowania szkód wyrządzonych środowisku w wyniku realizacji przedsięwzięcia.** Dokumentacja jest wyłącznie narzędziem opisowym i planistycznym. Środki **kompensacyjne muszą mieć charakter realny, mierzalny i skuteczny**, a ich celem jest faktyczne odtworzenie utraconych wartości przyrodniczych lub zapewnienie równoważnych korzyści ekologicznych. Nie mogą one sprowadzać się do „zapisu na papierze”.

Uznajemy jednak, że pojęcie kompensacji powinno zostać rozszerzone m.in. tak, by obejmowało wyłączenie określonych obszarów i miejsc z użytkowania gospodarczego i innych form presji antropogenicznej. Powinno także uwzględnić zmianę proponowaną w art. 1 pkt 48 lit. f omawianego projektu ustawy nowelizującej. **Proponujemy**

następujące brzmienie art. 3 ust. 8 p.o.Ś.: „kompensacji przyrodniczej – rozumie się przez to zespół środków prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej, zachowania albo przywrócenia walorów krajobrazowych lub właściwego stanu ochrony gatunków lub siedlisk, wyrównania szkód dokonanych w środowisku w tym w wyniku realizacji przedsięwzięcia albo wykonywania czynności zakazanych wobec form ochrony przyrody w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody – które mogą obejmować działania czynnej ochrony przyrody (w szczególności: likwidację albo przebudowę urządzeń wodnych, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, renaturyzację cieków, przywracanie naturalnych warunków wodnych, poprawę stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, wzmocnienie populacji albo reintrodukcję gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, usuwanie przeszkód w migracji zwierząt), lub wyłączenie obszarów lub obiektów z użytkowania gospodarczego i ich ochronę, w szczególności bierną, w celu umożliwienia odtwarzania się naturalnych procesów.”

III. Inne uwagi

Dodatkowe, szczegółowe uwagi i propozycje korekt do wybranych propozycji omawianej ustawy nowelizacyjnej przedstawiamy w załączniku do niniejszej opinii.

dr inż. Andrzej Kepel
przewodniczący PROP

Załącznik:

Uwagi dodatkowe do projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw

Otrzymują:

- Pani Paulina Hennig-Kłoska Minister Klimatu i Środowiska
- Pan Mikołaj Dorożała, Główny Konserwator Przyrody, Podsekretarz Stanu w MKiS
- Pan Piotr Otawski, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
- Pan Piotr Kropiński, Z-ca Dyrektora Departamentu Ochrony Przyrody w MKiS

Uwagi dodatkowe
dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw
(nr UD233 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
1	PROP	Art. 1 pkt 1 (art. 4 ust. 6 u.oo.p.)	Określenie „sił przyrody” jest niezdefiniowane, co powodowałoby kłopoty interpretacyjne i prowadziło do sporów. Należy przy tym podkreślić, że w przepisach istnieje pośrednio zdefiniowane pojęcie „siły natury” i zapewne o nie chodzi w tym projekcie.	Zamiast „sił przyrody” wpisać: „sił natury w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej” (Dz. U. z 2025 r. poz. 112).	
2	PROP	Art. 1 pkt 1 (brakuje zmiany art. 5 pkt 1e lit. d u.oo.p.)	Przepis pozwala na przyjęcie do Centralnego Azyłu jedynie zwierząt (z) gatunków objętych ochroną gatunkową, które są „niezdolne do życia w środowisku przyrodniczym”. Nie określono, co to znaczy „nie są zdolne” – trzeba więc interpretować to na podstawie powszechnego rozumienia – jako zdolność do przetrwania. Tymczasem zwierzęta zatrzymane przez służby mogą „być zdolne” do życia w środowisku, ale i tak mogą zachodzić okoliczności uniemożliwiające uwolnienie (np. pochodzenie z obcych populacji, przyzwyczajenie do człowieka, konieczność kwarantanny, nosicielstwo patogenów, brak prawomocnego wyroku o przepadku...)	Uzupełnić art. 5 pkt 1e lit. d u.oo.p. nadając mu brzmienie: „gatunków objętych ochroną gatunkową, które są niezdolne do życia w środowisku przyrodniczym lub z innych przyczyn nie można ich do niego uwolnić”.	
3	PROP	Art. 1 pkt 7 (art. 10 ust. 5 pkt 1 u.oo.p.)	W uzasadnieniu nie wyjaśniono, dlaczego parkowi narodowemu ma przysługiwać prawo pierwokupu nieruchomości położonej w granicach parku narodowego jedynie na rzecz Skarbu Państwa, a nie na rzecz parku narodowego	Rozważyć, czy nie lepiej, aby zakup ze środków PN następował od razu na rzecz parku narodowego.	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
4.	PROP	Art. 1 pkt. - brak (art. 52. ust 2. pkt 2 oraz art. 56 ust 4 i ust. 5 u.oo.pl)	Właściwy stan ochrony jest pojęciem pochodzącym z dyrektywy siedliskowej UE. TSUE wydał ostatnio trzy wyroki dot. zarządzania populacją wilka w Austrii, Estonii i Hiszpanii, w których potwierdził wykładnię, iż ocenę właściwego stanu ochrony należy odnosić do lokalnych populacji danego gatunku chronionego (z zał. IV lub zał. V), a nie do populacji krajowych (2CJEU, C-601/22, 3CJEU, C-436/22, 4CJEU, C-629/23). Wskazana jest szybka transpozycja tej zasady do prawa polskiego.	Nowe brzmienie zapisu: W sformułowaniu „jeżeli nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków” przed wyrazem „populacji dodać wyrazy „lokalnych lub ponadlokalnych”.	
5	PROP	Art. 1 p. 48 lit. d (art. 56 ust. 4e i 4f u.oo.p.)	Metoda odstraszenia, którą ma umożliwić ta zmiana, może być w niektórych sytuacjach skutecznie stosowana także wobec wilków. PROP wypowiedziała się już na ten temat w opinii w sprawie poselskiego projektu zmiany ustawy o ochronie zwierząt (KOG-PROP 2025-06). Postulujemy uwzględnienie takiej możliwości w dodawanym przepisie.	W obu nowych ustępach po wyrazie „brunatnego” dodać po przecinku wyraz „wilka”.	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
6	PROP	Art. 1 pkt 53 (art. 61 ust. 6 pkt 1 u.oo.p.)	Proponowana zmiana jest właściwa, ale zdecydowanie niewystarczająca. Ustęp ten uwzględnia bowiem zezwolenia importowe, ale nie uwzględnia świadectw na przemieszczenie, które także wymagają oceny warunków przetrzymywania. Poza tym ocenie organów CITES podlega, czy wnioskodawca zapewnia właściwe warunki konkretnym żywym okazom, a nie ogólnie – danym gatunkom.	Nadać art. 61 ust. 6 pkt 1 brzmienie: „1) zezwolenia na import żywych zwierząt lub jaj gatunków objętych ochroną na podstawie przepisów rozporządzenia Rady 338/97, albo świadectwa na przemieszczenie, wydawanego na podstawie art. 9 ust. 2 lit. b tego rozporządzenia, dołącza się także orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnienie przez wnioskodawcę warunków przetrzymywania tych okazów odpowiadających ich potrzebom biologicznym;”	
7	PROP	Art. 1 pkt 54 (art. 61a ust. 1 pkt 1 u.oo.p.)	Jak wyżej – orzeczenie to potrzebne jest także na potrzeby świadectw na przemieszczenie.	Nadać art. 61a ust. 1 pkt 1 brzmienie: „o którym mowa w art. 61 ust. 6 pkt 1, na wniosek importera lub podmiotu przemieszczającego zwierzęta lub jaja gatunków objętych ochroną na podstawie przepisów rozporządzenia Rady 338/97;”	
8	PROP	Art. 1 pkt 54 (art. 61a ust. 3 pkt 1 u.oo.p.)	Sformułowanie „określenie okazów gatunków” jest za mało precyzyjne.	Zamiast „określenie okazów gatunków” zapisać „określenie liczby, gatunku albo gatunków oraz w razie potrzeby innych cech okazów”	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
9	PROP	Art. 1 pkt 54 (art. 61a ust. 3 pkt 2 i 3 u.oo.p.)	Orzeczenia te są potrzebne także w przypadku, gdy nie potwierdzają spełnienia tych warunków. Oceny spełnienia warunków dokonują organy CITES, a nie organy wydające te orzeczenia. Jeśli orzeczenie nie potwierdza pochodzenia C lub A, nie musi to świadczyć, że orzeczenie jest błędne, ale np., że pochodzenie jest F.	W obu punktach zastąpić sformułowania „umożliwiający potwierdzenie pochodzenia” sformułowaniami: „umożliwiający ocenę pochodzenia”	
10	PROP	Art. 1 pkt 54 (art. 61b ust. 1 u.oo.p.)	Takie zaświadczenie może być potrzebne nie tylko w wypadku objęcia gatunku ochroną po raz pierwszy, ale także przy zmianie zasad i rygoru ochrony (patrz np. fernambuk czy żako). Poza tym datą stanowiącą odniesienie powinna być zmiana rygorów dot. tego gatunku, a nie każda dowolna zmiana rozp. 338/97.	Nadać art. 61b ust. 1 brzmienie: „Posiadacze okazów gatunków roślin lub zwierząt, które zostały po raz pierwszy objęte przepisami rozporządzenia Rady 338/97, albo w stosunku do których zmieniono klasyfikację okazów do załączników tego rozporządzenia, mogą wystąpić do starosty właściwego ze względu na miejsce przetrzymywania tych okazów o uzyskanie zaświadczenia o ich posiadaniu, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisów wprowadzających te zmiany rozporządzenie Rady 338/97.	
11	PROP	Art. 1 pkt 54 (art. 61b ust. 2 pkt 4 u.oo.p.)	Jak wyżej – sytuacji może być wiele, a rejestracja o niczym samodzielnie nie przesądza.	Nadać temu punktowi brzmienie: „4) oświadczenie o źródle pochodzenia okazów oraz o dacie lub przybliżonym okresie wejścia w ich posiadanie;”	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
12	PROP	Art. 1 pkt 54 (Art. 61c. ust. 1 u.oo.p.)	Nie wyjaśniono dlaczego ograniczono uprawnienia kontrolne do art. 8 ust. 1, a pominięto art. 9	Zamiast sformułowania „lub podejmowania działań, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia Rady 338/97, przeprowadza kontrolę legalności pochodzenia i wykorzystywania okazów gatunków,” Wpisać sformułowanie: „podejmowania działań, o których mowa w art. 8 ust. 1 , albo przemieszczenia, o którym mowa w art. 9 rozporządzenia Rady 338/97, przeprowadza kontrolę legalności pochodzenia, wykorzystywania lub przemieszczania okazów gatunków,”	
13	PROP	Art. 1 pkt 54 (Art. 61c. ust. 3 u.oo.p.)	Nie wyjaśniono, dlaczego pominięto Policję, która najczęściej w takich sprawach interweniuje.	Dodać policję i ew. prokuraturę do listy instytucji.	
14	PROP	Art. 1 pkt 54 (Art. 61c. ust. 5 u.oo.p.)	Zapis, że Komisja ds. CITES musi w całości uczestniczyć w czynnościach, nie ma uzasadnienia.	Nadać drugiej części tego punktu brzmienie: Zwraca się do Komisji do spraw CITES lub do regionalnej rady ochrony przyrody o wyznaczenie eksperta do udziału w czynnościach kontrolnych.	
15	PROP	Art. 1 pkt 54 (Art. 61c. ust. 5 u.oo.p.)	Jak wynika z brzmienia tych zapisów, udział tych biegłych ma być wolontaryjny. To jest nieuzasadnione i nieefektywne (ta sama uwaga także pkt 13).	Skorygować zapisy dot. Komisji ds. CITES, by wynagrodzenie przysługi- wało za wypełnianie e wszystkich obowiązków organu naukowego CITES.	
16		Art. 1 pkt 54 (Art. 61c. ust. 7 u.oo.p.)	Jak wyżej – pominięto przemieszczanie	Dodać na końcu: „lub ich przemieszczania”	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
17		Art. 1 pkt 56 (Art. 63a. ust. 2 u.oo.p.)	Niepotrzebnie użyto pełnych nazw rozporządzeń UE.	Pełną nazwę rozporządzeń stosować tylko przy pierwszym cytowaniu, a dalej używać skrótu. Uwaga dotyczy całego tekstu nowelizacji.	
18		Art. 1 pkt 56 (Art. 63a. ust. 2 i 3 u.oo.p.)	Określenie „przeznaczonego do <...> w celu obrotu” jest niepoprawne	W obu punktach wykreślić wyrazy „w celu”.	
19		Art. 1 pkt 56 (Art. 64. ust. 8b u.oo.p.)	Nie wyjaśniono w uzasadnieniu, dlaczego ograniczono obowiązek znakowania wyłącznie do ptaków i ssaków. Wiele gadów wymaga tego jeszcze bardziej.	Uzupełnić obowiązek o gady (co najmniej z Załącznika A).	
20		Art. 1 pkt 58 (Art. 64a ust. 1 pkt 4 u.oo.p.)	Brak konsekwencji w nazewnictwie. Cały ten nowy artykuł jest nieprzemyślany – niezgodny z prawem UE (np. świadectw UE nie można powielać, ani robić na oryginałach dopisków), kosztowny, a jednocześnie całkowicie nieskuteczny (np. brak ograniczeń w liczbie wykonywanych kopii notarialnych, niepowiązanie kopii z oznakowaniem okazów).	Zamiast “dokumentu” powinno być “orzeczenia”. Rekomendujemy ponowne przemyślenie systemu kopiowania i dystrybucji dokumentów potwierdzających legalne pochodzenie.	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
21		Art. 7 (art. 181 i 187 K.k.)	<p>Brakuje postulowanych od dawna zmian w przepisach Kodeksu karnego, umożliwiających praktyczne stosowanie art. 181 i 187, regulujących sankcje za przestępstwa przeciwko przyrodzie. Artykuły te uzależniają uznanie czynu z a przestępstwo od „znacznego rozmiaru” zniszczeń lub „istotności” spowodowanej szkody, co można uznać za racjonalne, o ile pojęcia te byłyby zdefiniowane – a tak nie jest. Budzi to wątpliwości z punktu widzenia wymogu wystarczającej precyzji regulacji karnych (art. 2 w zw. z art. 42 ust. 1 Konstytucji). Jest także sprzeczne z art. 3 ust. 1 w związku z ust. 2 lit. n-q Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1203 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępującej dyrektywy 2008/99/WE i 2009/123/WE.</p> <p>W efekcie przepisy te są martwe, gdyż przyjmuje się w praktyce globalny, lub przynajmniej ogólnokrajowy charakter tej „istotności” – co jest bardzo trudne do wykazania i niezgodne z interpretacją TSUE w odniesieniu do oceny wpływu zabijania zwierząt chronionych z zał. IV i V na stan ochrony gatunku. Tworzy to paradoksalną sytuację, w której zabicie pojedynczego ptaka czy ssaka z niezagrożonego gatunku łownego traktowane jest jako przestępstwo na podstawie prawa łowieckiego, podczas gdy w przypadku zagrożonych wyginięciem zwierząt często nawet zabicie wielu osobników traktowane jest co najwyżej jako wykroczenie.</p>	<p>Ponawiamy postulat doprecyzowania „istotności” szkody oraz „znacznego rozmiarów” zniszczeń, kwalifikujących czyn jako przestępstwo albo usunięcia określenia “istotna szkoda” i odmiennego sformułowania przepisu, tak aby rodzaj czynu czy skala skutków kwalifikujących daną czynność jako przestępstwo były możliwe do ustalenia na racjonalnym poziomie (np. na podstawie kosztów odtworzenia utraconych walorów – spójnie z kwalifikacją jako przestępstwa kradzieży czy zniszczenia mienia, przy czym kryterium kosztowe nie powinno być jedną opcją). Propozycje przykładowych definicji były zgłaszane przez PROP na wcześniejszych etapach prac nad tym projektem – w grudniu 2024 r. Zostaną także jeszcze raz omówione w opinii Rady na temat projektu UC148.</p>	

Lp.	Podmiot wnoszący uwagę	Jednostka redakcyjna, do której wnoszona jest uwaga	Treść uwagi	Propozycja brzmienia przepisu	Stanowisko do uwagi
22		Art. 8. pkt1 (art. 11a ust. 2 pkt 8 u.oo.z.)	Propozycja ma dwie istotne wady: - nie ogranicza zdarzeń losowych, w przypadku których trzeba udzielić pomocy dziko występującym zwierzętom do tych powstałych z winy człowieka lub mających miejsce na obszarze zabudowanym - co może być traktowane jako obowiązek masowego ingerowania w naturalne procesy przyrodnicze; - sugeruje, że odpowiedzialność gminy kończy się na dostarczeniu zwierzęcia do ośrodka rehabilitacji, a dalsze leczenie, rehabilitacja itp. mają się odbywać na koszt podmiotów prowadzących te ośrodki – czyli np . organizacji pozarządowych.	Rekomendujemy, by ponownie przemyśleć te zmiany, biorąc pod uwagę propozycje zgłoszone w tej sprawie przez PROP na wcześniejszych etapach prac nad tym projektem - w grudniu 2024 r.	
23		Art. 8. pkt 2 (art. 33 w ust. 1b u.oo.z.)	Propozycja jest zasadna merytorycznie, ale niezbyt trafna językowo.	Wyraz „także” należy wstawić przed, a nie po wyrazach „przy użyciu”.	